

MARJAN BRADEŠKO

Hodim, torej grem

PSZ
PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE

ASSOCIATION
OF MOUNTAIN
CLIMBERS

KAZALO

7	NAMESTO UVODA
7	Rože pa še vedno cveto
13	VONJ PO SREDOZEMLJU
13	Neustavljive daljave
17	Uročen v Doblarcu
23	Zavetje med trtami
27	TEMNI DINARSKI GOZDOVI
27	Moja (ne)srečanja z medvedom
33	Obpotni kamen samotnih iskalcev
38	Suhi vrh
41	VODE IN GRAPE
41	Mrzli potok - drugič!
48	Slutnja v Sopotnici
51	Neke pomladi bom odšel
57	V SREDOGORJU PRED DOMAČIM PRAGOM
57	Zven rodnih krajev
63	Iz zemlje je zraslo
65	Ledena silvestrska pesem
69	IZGINJAJOČE STEZE IN PLANINE
69	Ukradena pozabi
74	V iskanju izgubljenega stoletja
78	Ne odnehaj!
82	Med spomini čez Fužinske gore
86	Frčkova planina
89	VISOKI RAZGLEDI
89	Čez greben do gorske deklice
92	Zadnji dan poletja na Triglavu
96	Osmica v Prisojniku
102	Krasnejše!
108	Pobegi iz viharjev
114	Mrcina pasja
120	Moč mesečine
123	V EVROPSKIH GORAH
123	Gamsek pije pri mamici
126	V Montaževem kraljestvu
133	Med vonji sivke
138	Preštevanje jezer
143	PROTI OBZORJEM
143	V snegu čez Golake
148	Zdaj pa naj se ulije!
152	Moja pot na planino
156	SPREMNA BESEDA
159	O AVTORJU

Ciprje na planini Zapotok

NAMESTO UVODA

Rože pa še vedno cveto

Razvlečene prosojne meglice junijskega jutra so ostale spodaj, v prebujajoči se bohinjski dolini, in skozi Suho sva se dvignila v čist, še nekoliko svež, skoraj hladen dan. Pred planino Blato ni bilo običajnega vrveža, le najini še nekoliko lenobni koraki so zmotili mir zgodnjega dopoldneva. Brž sva bila v klancu, v katerega se zapodi pot v Laz. Skozi smrekove veje so se zivali sončni žarki, prameni so pred očmi prebadali gozdno tišino in ustvarjali nekakšno slepečo meglico, ki je izginjala v rjavem, od zime dobro uležanem listju na tleh. Zelenje se je neustavljivo prebijalo skozenj, znak, da je tudi sem gor prišla pomlad, ki je medtem v dolini že prehajala v poletje.

Nekje sredi klanca, ob lepem štoru, sva se ustavila in oddahnila; molče, saj se pot zgoraj položi, tam bo sapa lažja, tam se bo jezik razvezal. Rdeča lica, nasmeh, požirek čaja. Tak miren, lep dan se je kazal, nobene sapice. Kmalu sva bila v tisti globeli, kar malce senčna je in se le počasi izgubi v planotastem svetu pred planino. S hladnih skalnih sten so rumeno mežikali jegličiči, višje gori so se ob poti v rahli sapici pozibavale sončne pogačice, še s kapljicami rose na kimajočih cvetovih. Na nekoliko bolj odprtem peščenem mestu, kjer je sonce že dobilo moč, so naju pozdravili prvi svišči. Bele skale, smreke, krivenčaste in čokate, siva, izprana debla. Svet brez reda, Zlatorogov svet, a vendar tako brezhibno urejen. Sonce se je vztrajno trudilo, vse večkrat je prijetno pogrelo v tilnik, sem in tja pa naju je v senci košatih smrek še vedno zmrazilo. Beseda je stekla. Govoril sem ti, oče hčerki, o poteh, ki sem jih tu prehodil sam. Govoril sem ti o noči, ko je bilo tu povsem drugače.

Z Dariom sva prav tod mimo hitela v zavetje na planini, v zavetje, ki sva ga tisto viharno noč še kako potrebovala. Že z Blata, ko se je zmračilo, sva odšla

v meglah, ki so na večer postale hudo nemirne. Nedolgo zatem je tistega poznounijskega večera prihrumela nevihta, dež je vse bolj lil in prav tu, kjer se svet že izravna, sta blisk in grom zaigrala svoj veliki finale. V popolni temi se je razsvetlila vsa pot pred nama, strašljivo so skakale bežeče sence izza smrek, nekje na ozadju podobe se je vsakič blede zabliskal še zasneženi Debeli vrh. In je bila za nekaj sekund spet tema, grom je odbobnel nekam za gore, in spet se je zabliskalo ... Živo se mi je kazala ta pot v spominu, živo sem ti jo želel predstaviti. In povedati, kako nebeški je bil počitek, ko sva prišla v suho zavetje, ko se je noč umirila, ko je le še šum potoka na planini kazal, da je bil naliv močan.

Moje besede pa so kljub vznemirljivim spominom kmalu utihnile. Bilo je preprosto prelepo, da bi najino pot, ki je vse bolj cvetela, motili glasovi. Molče sva hodila in gledala. Debeli vrh se je pogosteje in odločneje kazal skozi smreke, vse dokler se pred naju ni razgrnilo prelestno dno planine. Postala sva. Zeleno travno preprogo je povsem zakrilo rumenilo tisočernih zlatih, vse ostale rože so se kar nekam plaho poskrile v bujno zelenje. Le svišči v robu nad planino so se razigrano postavili med skromne blazine trave. Kot piščeta so ždeli sivi, od dežja izprani, od sonca ožgani stanovi na planini. K najbolj osončenemu sva se odpravila, tople deske so prijetno grele, klopica pred pragom je brž postala pogrnjena miza, s skromnimi, a v gorah tako slastnimi dobrotami. Sonce se je nagajivo igralo na obrazih in slepilo pogled tja gor v rob, od koder sva prišla.

Nikogar ni bilo na planini, le kakšen "žuž" je pribrenčal po zraku, tudi visoko gori v skalovju in na grebenih je bila tišina. Kako drugače je bilo lani jeseni, ko sva v pršecem oktobru skupaj šla tod mimo proti Jezeru. Nizko nad planino so takrat visele težke, mokre megle in strašljivo je bučalo zgoraj v pobočjih. Znak življenjskih viharjev, ki so prihajali? Sem in tja je hušknil kakšen mrzel curek zraka tudi sem dol, tako da je bila malica vse kaj drugega kot danes. Tokrat se ni mudilo nikamor, nebo je bilo modro in le redki beli oblaki so leno viseli nad Vogli in za Debelim vrhom.

Dan se je ogrel in mimo igrivega potočka, katerega kapljice so kot biseri odsevale v dopoldanskem soncu, sva jo mahnila nazaj, tja noter pod Ograde, ob katerih se stezica pretisne proti Krstenici. Še dolgo sva pogledovala v planino, tako lepe še nisem videl, v ves tisti venec gora, v preplet temnega rušja in belega skalovja, ki tako ljubosumno bdi nad planino. Komaj je ugasnil ta pogled, že novo čudo. V skromni dolinici, levo od poti, se je komaj dobro stopil sneg; sivo, mogočno deblo je obležalo v nekakšni lužici, vsenaokrog pa so pognale živorumene kalužnice, tako žive v sivorjavi zemeljski podlagi, kot bi nekdo prižgal luči. Ne, ta podoba ni ostala le v spominu, ujel sem jo, skupaj z Debelim vrhom,

tudi v fotografsko kamrico. Pokazal sem ti, kje se odcepi stezica gor na Ograde. In ti povedal o nekem davnem, nikoli pozabljenem novembrskem večeru.

Tu gor sem hitel, na slemenu kot iz letala gledal dol v planino in prav na vrhu ujel prelep sončni zahod. V kup kamenja postavljen križ, iz dveh skrivenčenih vej, je kot silhueta stal pred rdečo kroglo, ki je tonila nekam za Krnov nos. Brž sem se spustil po severnem grebenu in med rušjem na Lazovškem prevalu doživel nov blagoslov. Izza Tosca je v kovinsko modro večerno nebo prilezla ogromna rumena polna luna. Spremljala me je potem vso pot do Debelega vrha, kjer sem v svetli noči kar poplesaval po vršni planoti. Na povratku pa mi je šlo vse narobe. Najprej je zazijal podplat čevlja, potem pa sem v stanu na planini po dolgem kuhanju čaja le-tega še izdatno "osladil" – v temi sem zamenjal sladkor s soljo. Je že res, da Tibetanci pijejo slan čaj, ampak moj je bil pa le malce pregost. Ogabno mešanico sem brez milosti zlil stran. Ko je sredi noči na planino prištorkljal Dario, sem že sladko spal; tudi čevlje sva potem popravila – takrat se je v stanu, ki je bil stalno odprt, za tramovi našlo marsikaj, tudi žeblički.

Planika ali očnica

Med pripovedovanjem je najina pot drobila naprej, preko mogočnih smrekovih korenin, napletenih med razmetanimi skalami. Spet sva se potopila med gosto smrečje, v kotanjo pod južnimi obronki Ogradov. Pod smrekami so v senci ležale zadnje krpe snega, na povsem rjavi igličasti podlagi pa so se pozibavali vijolični alpski zvončki, skromni in nežni, a dovolj močni, da so ponekod pokukali skozi sneg. Neizmerna moč narave, ki vedno zmaga. Če se naslonimo nanjo, imamo trdno oporo. Pot se zatem vzpenja proti Krstenici, spet sva globoko zadihala in počasi prilezla gor na pašnike. Vse širnejši so bili svetovi, tudi veter se je medtem pripodil od nekod in v višku dneva se je na nebu nabralo nekaj belih, puhastih oblakov.

Pred nama so se odpirali nebeški vrtovi, česa tako lepega do takrat, pa čeprav sem bil na planini že mnogokrat, še nisem videl. Ujela sva pravi dan, dan, ko je planina vzcvetela v popolnosti, dan, ko je bil breg proti Stogom pisana odeja sviščev, belo cvetočih zlatih, piramidastih skrečnikov, alpskih kosmatincev, marjetičastolistnih nebin, murk, samoperk ... Podila sva se po travniku, veter je obračal travo in cvetje zdaj sem, zdaj tja in spreminjal podobe, senca oblaka se je občasno zapeljala čez planino, izza robu pa so nemo zrli sivi velikani

Cvetlična preproga na grebenu Košute

nad Velim poljem. Bila je podoba dovršenosti, za katero se človek zaman trudi; sprejeti mora, kar mu ponudi stvarstvo in zaživeti s tem. Nič nama ni manjkalo, tiho sva zatem sedla na leseno bruno pred sirarno, pojedla in popila, kar je ostalo, zrla proti Bohinjsko-Tolminskim goram, ki so si že nadevale poletno podobo, zapirala oči pred opoldanskim soncem in se grela v prijetnem zavetju lesa. Kljub tišini je takrat duša pela, pela v neizmerni radosti. Nekoliko sva se še sprehodila po planini, zatem pa ujela stezico, ki naju je po robu popeljala navzdol proti planini Blato. Na razdrapanem kolovozu sva se prijela za roke, tiho in brez besed sva vedela, da je bil to dan, ki ostane. Za vedno. Na koncu, že spodaj v Suhi, so naju pozdravili še rumeni nalivi negnoja, kar žareli so rumeni grozdi nad potjo in rahlo trepetali v popoldanskem vetriču, ki je zavel po dolini.

Zdaj, po več letih, bi spet rad prehodil del poti s teboj, rad bi ti povedal še kakšno zgodbo, obudil navidez že pozabljen spomin. Rože tam gori še vedno cveto enako lepo.

V led oblečeno drevje pod Grmado

Movraška vala, v daljavi Kraški rob in Slavnik

VONJ PO SREDOZEMLJU

Neustavljive daljave

Ne vem točno, kdaj so me zvale. Daljave! Vem, da sem bil prvič močno očaran, ko smo z gimnazijskim profesorjem zgodovine, dr. Janezom Maroltom, ki je vodil tudi planinski krožek, šli iz Pivke čez Vremščico v Divačo. Pot je v spominu ostala drugačna tudi zaradi dekleta, ki je bilo v skupini in je pozneje postalo moja žena. Za razliko od tistih, ki imajo radi samo skale in strmine, so bila meni všeč tudi zaobljena travna slemena, ki se vlečejo nekam v nedoločeno daljavo in včasih preprosto izginejo v mrču. Vem pa, da je bila prva taka zares velika pot, ko sva s pokojnim prijateljem Dariom, še v času nekdanje države, šla iz Podgorja na Slavnik. Ne, ni bila to običajna kratka pot na vrh, bila je pot, skupaj dolga preko petdeset kilometrov. Za vedno se mi je vtisnila v spomin. Bila je pot, ki prečka mejo s Hrvaško, pot daleč na jug. Takrat prave meje ni bilo, danes spet ne, vmes pa je bila. Menjajo se države, odpirajo in zapirajo se meje, slemena pa ostajajo, hrepenenje po daljavah tudi.

In tako sva se davnega februarskega jutra znašla v Podgorju. Z bolj slabim papirnim zemljevidom. Navigacije še ni bilo, prenosnih telefonov tudi ne. Bile pa so oči, zazrte v daljave, in bila je neizmerna želja spoznati, kaj je tam naprej, za naslednjim zaobljenim vrhom, za naslednjo poraslo kopo. Po kolovozu sva se povzpela skozi čudovit borov gozd na vrh Kojnika. Tistih borov danes ni več, zgoreli so v požaru, ki sva ga nekaj let pozneje z Urško v živo opazovala s poti na Slavnik – in ki ga je nato pogasil dveurni snežni metež, bilo je sredi marca.

Vrh Kojnika nama je potem z Dariom šele dal pravo spodbudo. Podgorje za nama je še vedno ležalo v senci, slemena proti jugovzhodu, proti Žbevnici, pa so živo rumenela v jutranjem soncu, poraščena s posušeno travo, ki jo je dodobra skuštrala zimska burja. A je bilo, nekje pod rušo, že čutiti prebujanje.